

Zagadnienie wycinania środkowego pędu kwiatowego w wysadkach buraczanych*

Wyniki porównania jakości nasion z różnych okółków pędów kwiatowych buraków ćwikłowych doprowadziły autora wymienionej pracy do sformułowania wniosków zupełnie odmiennych niż powszechnie uznane i stosowane w produkcji nasion buraczanych. Wobec tego wydaje się konieczne przedyskutowanie zarówno wspomnianych wyników, jak i porównanie ich z naszą teorią i praktyką produkcji nasion buraczanych.

Rozpoczynając ową dyskusję sformułuję krótko swoje wątpliwości:

1. Reprodukacja nasion elity na oryginał ma na celu otrzymanie jak najwyższej wielokrotności rozmnożenia. Wielokrotność ta składa się u buraka z tzw. współczynnika wysadzania (ilość ha wysadków z 1 ha wysianej elity) oraz z plonu nasion z 1 ha wysadków. Chodzi tu mianowicie o to, aby z wysokowartościowego kilograma nasion elity uzyskać jak najwięcej nasion oryginału. Oczywiście, że im wyższa jest wielokrotność, tym większy jest dochód z plantacji. Pomijam chwilowo ten wzgląd, zresztą bardzo ważny z gospodarczego stanowiska, gdyż chodzi tu o podnoszenie wartości oryginału przez wysianie mniejszej ilości elity posiadającej przez to wyższą jakość. Jest to więc cel hodowlany — osiągnięcie tej samej ilości planowej produkcji oryginału, a posiadającej wyższą wartość. Odwrotnie, zbieranie nasion tylko z głównego pędu wysadka zmniejsza współczynnik rozmnażania na niekorzyść jakości użytej do reprodukcji elity. To samo będzie dotyczyło reprodukcji innych materiałów hodowlanych na elitę. W praktyce reprodukcji nasion buraka postępuje się odwrotnie niż proponuje Tupieniewicz, a mianowicie przycina się pęd główny przed sadzeniem, lub po wystrzeleniu głównego pędu na kilka centymetrów, w celu pobudzenia bocznych oczek główki buraka do wydania pędów nasiennych, co powoduje rozrośnięcie się krzaczastego wysadka, równomierne dojrzewanie wszystkich pędów i jednakowo dobrą jakość nasion na wszystkich pędach przy jednoczesnym znacznym zwiększeniu się plonu nasion z krzaka.

2. A teraz nasuwa się druga wątpliwość. Autor oznaczył żywotność nasion i plenność buraków z nich otrzymanych porównawczo dla pędów bocznych i dla pędu głównego, rosnących na tej samej roślinie. Tymczasem należałoby, analogicznie do stosunków w praktyce, porównać pęd główny wysadka prowadzonego na 1 pęd, z pędami bocznymi wysadka, który został pozbawiony sztucznie pędu głównego, bo tylko wtedy oba sposoby produkowania nasion są porównywalne. Wysadek pozbawiony pędu głównego rozwija boczne pędy znacznie intensywniej niż gdy główny pęd nie jest wycięty.

A więc dla warunków naszej praktyki reprodukcji nasion buraka doświadczenie należałoby tak zaplanować: a) należy wybrać jesienią 200 (dwieście) albo więcej sadzonek, o jednakowej wielkości i jakości (około 200 g); b) na wiosnę połowę sadzonek wysadzić z pozostawieniem głównego pędu, zaś drugą połowę sadzonek po-

* Artykuł dyskusyjny na temat pracy S. M. Tupieniewicza „Wykorzystanie jakościowych różnic nasion buraka ćwikłowego w walce ze zgorzelą siewek“.

zbawić pędu głównego przed wysadzeniem lub (drugi wariant) po wypuszczeniu pędu głównego na około 10 cm, przeciąć go. Gleba, nawożenie, uprawa i pielęgnacja w obu przypadkach powinny być identyczne. Na takim materiale nasiennym, sprzątanym w identycznym stadium dojrzałości, można będzie sprawdzić siłę i energię kiełkowania oraz odporność na zachorowanie na zgorzel korzeniową, jak to wykonał w swojej pracy Tupieniewicz.

3. Wycinanie pędu głównego wysadka ma duże znaczenie przy zwalczaniu mszycy burakowej (*Aphis fabae Scop*), która powoduje na wysadkach niekiedy katastrofalne szkody, obniżając plon nasion i ich jakość. Straty wyrządzone na plantacjach nasiennych przez mszyce najskuteczniej dają się uniknąć przez wycinanie wczesną wiosną (w pierwszej połowie maja) głównego pędu na wysokość około 10 cm od ziemi. Razem z głównym pędem zabiera się kolonie mszyc, które oblepiają ten pęd wyłącznie na początku wegetacji. Pędy te wynosi się w workach poza obręb pola i niszczy.

4. Bardzo ważnym czynnikiem wysokiej siły i energii kiełkowania jest odpowiedni czas sprzętu nasion buraczanych. Ten czynnik w takim samym stopniu wpływa na energię kiełkowania, jak przytoczone w pracy Tupieniewicza pochodzenie nasion z głównego pędu. Można więc tą drogą, nie pozbawiając się dużego współczynnika rozmnażania, osiągnąć wysokie wyniki kiełkowania i żywotności rozwoju, a co za tym idzie osiągać dużą odporność na zgorzel korzeniową siewek. A więc przestrzeganie starannego i terminowego sprzętu wysadków, a ponadto dobra agrotechnika na plantacjach buraków przemysłowych są najskuteczniejszymi środkami w zwalczaniu i zapobieganiu zgorzeli korzeniowej siewek i w ogóle wszystkich chorób i szkodników.

W każdym razie nie byłoby wskazane propagowanie sposobu produkcji wysadków na 1 pęd przynajmniej do czasu uzyskania wyników doświadczeń zaproponowanych wyżej w punkcie 2.